

domačem prepiru s svojimi otroci, z novimi prevratnimi in radikalnimi strankami. V petem poglavju „Večni žid“ vidi, da so nove socialne stranke premagale njegov liberalni doktrinazem, in iz te borbe vstaja krščanstvo s pomlajeno močjo. To je vsebina dr. Debevčeve „žaloigre“. Enoten in jasen pregled čez skrivne sile, ki vladajo svetovni razvoj, združen z živahno dovtipnostjo, daje temu pol beletrističnemu, pol socialno-političnemu spisu posebno mikavnost. To je nagnilo gospoda prevajavca, da je presadil to cvetko izpod hladnega Triglava dolí na jasni jug v solnčnem Dubrovniku. Prevod je gladek, krepek in dobro izraza misli izvirnika, L.

IZ DRUGIH KNJIŽEVNOSTI.

Iz zadnjega (XXV.) zvezka „Archiva f. sl. Ph.“ je dal odtisniti urednik Jagić razpravi dveh največjih sedaj delujočih slovenskih jezikoslovcev: V zadnji številki smo omenili odtisk P. Škrabčeve razprave, v ti pa naj sporočimo odtisk vseuč. prof. dr. K. Štreklja: „Die Ursache des Schwundes des prädikativen Instrumentals im Slovenischen und Sorbischen“ na str. 564–569. Tudi ta odtisk prinaša na čelu sliko in ponatisnjeni lastnoročni podpis g. pisatelja. Naj nam bode dovoljeno pripomniti, da nam kaže slika čvrsto

postavo in še docela mladeniško natoro; zato upamo od g. pisatelja še najlepših sadov! — V razpravi kaže g. pisatelj na prav duhovit a brez dvoma verjeten način, zakaj in kako da je nastavila slovenščina (in sorbsščina) namestu predikativnega inštrumentala, ki je sicer ohranjen še v vseh drugih slovanskih jezikih, konstrukcijo s predlogom *za* v tožilniku, ali pa imenovalnik. Ali ako povemo preprosto s primeri, zakaj da smo pri nas dobili namestu te-le konstrukcije: „Kristus je izbral nekaj učencev apostoli“; „Samo je postal kraljem“ sledečo: „K. j. i. n. u. za apostole“; „S. j. p. kralj.“ G. pisatelj dokaže tudi, da je poslednja zveza pristno slovenska, zatorej naj bi se tudi pridno rabila! Toda z žalostjo opazamo, da so v novejšem času jeli pisatelji namestu predloga *za* rabiti nemško pritepenko *als — kot*. O tej pritepenki je pisal g. pisatelj že v „Slovincu“ 1900, 18. V. in sl. v spisu: O Levčevem „Slovenskem Pravopisu“ itd. Ker tisto poglavje v besedici *als — kot* spada po večini tudi k ti-le razpravi, a g. pisatelj ni hotel ponavljati niti pristavljati, o čemer je že enkrat pisal, naj bo dovoljeno nam, da pritegnemo ono poglavje k naši razpravi. Gg. pisatelj, katerim bo le-ta razprava na hval hodila, bodo le tedaj imeli pravi dobiček zase, ako bodo brali obe stvari. Naj bi se poglavje o besedici „kot“ dobro proučilo, ker sedaj po knjigah kar mrgoli napak, ki jih pregreše zoper to besedico!

A. B.

Naše slike.

Med slikami v tej številki je pač najzanimivejša Rěpinova podoba zaporoških kozakov, kateri v divjem smehu sestavljajo pismo na turškega sultana. To mora biti lepo pismo! Le poglejte jih, kako se krohočejo! V sredi je pisar, brez dvoma najbolj učena oseba. Poglejte ga, kako se zvito muza! Okoli njega pa so sinovi stepe. Obrite glave, bojeviti obrazi, slikovite noše nam kažejo kozaško vojsko. Glejte hetmana, ki stoji z belo kučmo ob mizi in se krohoče, da doni kakor iz votlega soda! Eden

ima obvezano glavo in roko; tako ga bolé rane, da se še smejati ne more. Pod njim je pa kozaški diplomat, ki diktira dobro premišljene zabavljice na sultana. Rěpin je gotovo eden največjih mojstrov v psihološkem slikanju obrazov. Tu imate zastopane vse temperamente. Ta slika se ne dá popisati; treba jo je le gledati!

G. Peter Žmitek je razstavil ta mesec štiri slike, katere so zbudile opravičeno pozornost na mladega umetnika. Pred vsemi je zanimiva velika slika „Berač

Poc s cerkvico „prošnjo.“ Na stopnjicah blejskega otoka je sedeval včasih berač Janez Dolar, po domače Poc, in je peval ljudem ter zvonil v stolpu svoje cerkvice, katero si je sam izdelal. Od velike „škofije“ do majhnih „podružnic“ je izdelal razne cerkvice prav natančno: niti oltarja niti kropilnika jim ni manjkalo. Vzel je svojo cerkvico tudi na ramo in je šel z njo po svetu. Tako je prišel tudi v Kropo, kjer ga je videl g. Žmitek še kot otrok. In zdaj — čez dvajset let — je porabil naš umetnik ta mladostni spomin za lepo, veliko kompozicijo. To je res narodna slika, polna zdravega, krepkega realizma. Ta slika pač mora ostati v deželi in se ne sme izgubiti v tujino! Najiskrenejše želimo, da bi g. Žmitek dobil dovolj gmotne podpore, da nam v tej stroki, katero je tako dobro pogodil, ustvari še več pristnih, slovenskih del! Fina psihološka študija je „Diletant“, godec, kateremu se prav vidi, kako s trdom premišljuje svojo nalogo. Na „Perici“ občudujemo lahko jutranjo svetlobo. „Na Bledu“ je pa original za „Plesni red“ kostumne veselice, slikan za praškega „Sokola“. Kompozicija je drzna in originalna. Čestitamo mlademu, vrlo napredujočemu umetniku!

Drobne slovanske slovstvene vesti. Kakor „Blgarska Sbirka“ poroča, piše Maksim Gorkij novo dramo, h kateri je vzel predmet iz življenja ruskih židov in katere naslov bode „Žid“. — Sienkiewicz piše roman iz življenja poljskega junaka Janeza III. Sobieskega; potem bode bojda pisal roman, v katerem bode glavni junak Napoleon. — Kakor dubrovniški „Srdj“ poroča, je izšla na Cetinju nova pesem kneza Nikole pod naslovom: „Na ponoči od N. 1. Cetinje. K. c. državna štamparija.“ —

Desetletnica „Slovenskega planinskega društva“.

Letos je minilo deset let, odkar se je ustanovilo „Slov. planinsko društvo“. Mlado je še to društvo in primerjamo ga lahko ponižni vijolici na polju slovenskem. Skromno in brez šuma je vzkliklo „Slovensko planinsko društvo“ in zdaj deluje že deset let neumorno med narodom. Akoravno se nikdar in nikjer ne vsiljuje in ne ponuja, je vendar skoraj najpriljubljenejše med vsem narodnimi društvi. To se je pokazalo ob prazniku desetletnice. Že na predvečer je bila Sokolova dvorana v „Narodnem domu“ polna odličnega občinstva in tudi naslednjega dne (11. t. m.) je bilo slavnostno zborovanje dobro obiskano. — Toda mi nikakor ne nameravamo opisovati proslave desetletnice. To so že storili dnevniki. Hočemo pa podati nekak pregled, kako se je društvo razvijalo, zlasti pa še opozoriti na njegov pomen za napredek naše domovine.

Hribolastvo je med Slovenci še jako mlado. Njegova zgodovina se prične baš z ustanovitvijo „Slo-

venskega planinskega društva“. Sicer so že tudi poprej posamezni Slovenci lazili po gorah. Saj celo zgodovina nemške alpinistike šteje med prve svoje začetnike tudi Slovenca Staniča. Gotovo je tudi Vodnik pel iz lastne izkušnje: „Na Vršac stopivši sedi . . .“ Toda pravega navdušenja za hribolastvo je bilo med nami silno malo. Prosto ljudstvo je celo po strani gledalo hribolazce, ki so mu hodili motit jarce in „gamse“; razumništvo se je pa norčevalo iz mladih in starih „norcev“, ki so nosili v gore prodajat svoje kosti. Ni čudno torej, da se je Nemeč tako lahko polastil naših krasnih gora. Ako si hodil pred desetimi leti po planinah, si se čutil tujca na lastnih tleh. Nemški napisi so te opozarjali na pravo pot, nemška znamenja so te vodila po nemških stezah, in zvečer te je sprejela nemška kočja pod svojo, Slovincu le prevečkrat negostoljubno streho. Nemci so smelo šteli med nemške planine tudi slo-

Jakob Aljaž.

venske. — Na vseh koncih in krajih so se ustanavljala društva v obrambo slovenstva; kvišku na sinje planine se je pa ozrl le malokdo; malokdo je opazil na njih nemške barve. Na potrebo domačega planinskega društva se je le malo mislilo. Trije navdušeni hribolazci imajo zaslugo, da se je uresničila ideja, katero so gojili nekaterniki, da se je ustanovilo „Slovensko plan. društvo“. „Dne 23. junija l. 1892., so prilezli mladi narodni hribolazci, Josip Hauptmann, Ivan Korenčan in Anton Škof, nabiraje planik, vsak z druge strani na visoko pečino.¹⁾ Počivaje na trdi skali, so ugibali, kako da se je po vseh slovenskih hribih, kamorkoli jih vodi pot, videlo le tuje delo. Tuja roka zaznamuje pota, postavlja kočje in napravlja na slovenskih tleh le nemške napise in kažipote.

¹⁾ Na Stolu.